

SIGNALER

Medlemsblad for Rolf Jacobsens Venner | **1.2018**

ELSA ASKELAND

Drømmen om en
jernbanestasjon ...

Side 5

TORE STENERSEN

Sandbeck, Børli
og Jacobsen

Side 13

**ROLF
JACOBSENS
VENNER**

ROLF JACOBSENS VENNER

Skappels gate 2
2317 Hamar

rolf-jacobsen.no

Styret:

Gunnar Brox Haugen (leder)
Hanne Lillebo (nestleder)
Jan Erik Haug (kasserer)
Tore Stenersen (sekretær)
Anne Lillevold Jacobsen (styremedlem)
Harald Bergh (varamedlem)
Cecilie Werner Erichsen (varamedlem)

SIGNALER

Redaksjonen:

Gunnar Brox Haugen
Hanne Lillebo
Tore Stenersen

Design: Tweed
Trykk: Printex
Opplag: 300

Redaksjonen takker de som har bidratt til dette nummeret av *Signal*.

Stoff til neste nummer må være sendt redaksjonen innen 15. september:
post@rolf-jacobsen.no

Logoen til Rolf Jacobsens Venner er basert på Tom Gundersens tresnitt fra 1994.

INNHOLD

- 3 Lederen har ordet
- 4 Mitt Rolf Jacobsen-dikt:
Anette Trettebergstuen velger
«Landskap med gravemaskiner»
- 4 Elsa Askeland:
Drømmen om en jernbanestasjon ...
- 9 Lea Marie Løppenthin:
Kære Gravkøer.
En læsning af Rolf Jacobsens
«Landskap med gravemaskiner»
- 11 Paula Bjertnes:
Lun humor og alvor
- 12 Notiser
- 13 Tore Stenersen:
Sandbeck, Børli og Jacobsen
- 16 David William Øynes:
På fornavn med Rolf
- 18 Salg av bøker og plakater
- 19 Notiser

Følg Rolf Jacobsens Venner på **facebook!**

LEDEREN HAR ORDET

På bakgrunn av forprosjektrapporten *Rolf Jacobsen-senteret i Skappels gate 2* vedtok et enstemmig formannskap i Hamar i juni 2016 at «det er viktig å realisere forslaget i den fremlagte utredningen om et Rolf Jacobsen-senter», og at Skappels gate 2 skal settes i stand. Det ligger en skjebnens ironi i at det nettopp er valget av jernbanetrasé gjennom Hamar som gjør at vi to år senere ikke er kommet noe videre med Rolf Jacobsen-senteret.

I diktet «Vi som bor ved jernbanen» fra samlingen *Pusteøvelse* (1975) skriver norsk litteraturs jernbanedikter følgende:

Jeg er bofast ved en bane. (Utsikt til en sjø)
Har skinnene utenfor veggene.
(Solnedgangene er vakre her)
Og som sagt tog.

Nok av dem.
Under vinduet nattetid 2,55, 3,20 og 3,55
som billedserier, filmstriper, fragmenter
av andres liv, dertil nattoget 5,15
med sne på takene, frisk fra Dovrefjell.

Vi skal her nøye oss med å konstatere at vår utålmodighet med realiseringen av Rolf Jacobsen-senteret er vedvarende og ikke avtagende. Rolf Jacobsens Venner forventer at kommunen følger opp vedtaket fra 2016 og tar opp igjen arbeidet med senterplanene sjøl om myndighetenes trasévalg lar vente på seg.

Det kan kanskje være til inspirasjon for både byråkrater og politikere å lese «Drømmen om en jernbanestasjon ...». Elsa Askelands intervju med Rolf Jacobsen i VG fra 1968 er fornøylig og poengtert om dikterens forhold til jernbanen og hans syn på modernismen og diktekunsten. Pedros ledsagende tegning vekker gamle minner fra papiravisene som luktet skikkelig trykksverte.

Den kjente norske billedkunstneren Terje

Brofos (1940–2018), bedre kjent som Pushwagner, ble bisatt fra Kunstnernes Hus i Oslo i begynnelsen av mai. Et av diktene som ble lest der, var Rolf Jacobsens «Stillheten etterpå» fra 1965. I vinter leste jeg det samme i en begravelse på Hamar. Det er et dikt som taler like sterkt til oss i dag.

Vigdis Hjorth har nylig utgitt essaysamlingen *Å tale og å tie*. Et av essayene har tittelen «Alf og Rolf. Fordeler og ulemper ved henholdsvis hjerte og smerte» og er en bearbeidet versjon av Hjorths Rolf Jacobsen-forelesning under poesifestivalen på Hamar i mars 2015. Eivind Myklebust skriver i Klassekampens bokmagasin 21. april: «Hjorth føretrekk Alf framfor Rolf, fordi ho blir glad av Alf, bekymra av Rolf. Men ho anerkjenner Rolfs bekymring, og vedkjenner at han på sitt beste seier meir om vår verd av i dag, særleg i dikta om naturen i maskinenes tidsalder: Medan Alf skreiv truskuldig om Helene Harefrøken og Bolla Pinnsvin, er naturen hos Rolf 'både truende og truet'.»

Det er vel ikke til å undres over at nettopp diktet «Landskap med gravemaskiner» appellerer til nye generasjoner, slik vi ser av Anette Trettebergstuens og Lea Marie Løppenthins bidrag i dette nummeret av *Signal*. Les også David William Øynes' engasjerte innlegg om norskfaglig turtallsøkning under besøket i Skappels gate 2 sammen med Katta-klassa denne våren.

Under avslutningen av årets utgave av Nordisk poesifestival | Rolf Jacobsen-dagene fikk vi presentert et fint lappeteppes av Vidar Sandbecks viser og Hans Børli's dikt. De hadde begge et vennskapsforhold til Rolf Jacobsen og beundret hans diktning, og vice versa. Vi gjengir Tore Stenersens tekster som bandt forestillingen fint sammen, og Paula Bjertnes' anmeldelse i Hamar Arbeiderblad.

God sommer!

GUNNAR BROX HAUGEN

Utfordringen om å velge et dikt av Rolf Jacobsen, gikk denne gang til stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet, Hedmark, og nestleder i Familie- og kulturkomiteen, Anette Trettebergstuen.

Flere diktvalg kan leses på venneforeningens nettsider: rolf-jacobsen.no

Anette Trettebergstuen velger dikt

Jeg liker dette diktet fordi det skildrer forholdet mellom natur og maskin på en ganske rå måte.

LANDSKAP MED GRAVEMASKINER

De spiser av skogene mine.
Seks gravemaskiner kom og spiste av skogene mine.
Gud hjelpe mig for en skapning på dem. Hodet uten øyne og øynene i baken.

De svinger med kjeftene på lange skaft
og har løvetann i munnvikene.

De eter og spytter ut, spytter ut og eter,
for de har ingen strupe mer, bare en diger kjeft og en rumlende mave.
Er dette et slags helvete?

For vadefugler. For de altfor kloke pelikaner?

De har blindede øyner og lenker om føttene.
De skal arbeide i århundrer og bygge blåklukkene om til asfalt. Dekke dem med skyer av fet ekshaust og kald sol fra projektører.

Uten struper, uten stemmebånd og uten klage.

En forfatter som tar seg en 16 års pause mellom bøkene, som mottar Doblougprisen med å spørre: Men hvem var nå denne Dobloug? – i stedet for som oss skikkelige uvitende å springe til nærmeste leksikon, han virker vel nærmest litt ... ja, unnskyld Rolf Jacobsen, er De en doven mann?

Nei, Rolf Jacobsen vil ikke være med på det. Han *har* forresten slått opp i leksikon, omsider. Og funnet ut at Birger Dobloug var en norsk forretningsmann med sans for både litteratur og penger. I hvert fall har han plassert disse prispengene så lurt at beløpet vokser for hver gang Svenska Akademien deler det ut. Da Wildenvey i sin tid fikk prisen, var den på 10 000 svenske kroner. Nå er det blitt 17 000.

Nei, Rolf Jacobsen vil sterkt bestride at han er lat, han arbeider i avis mellom bøkene. I Stiftstidende på Hamar. En stund prøvde han bokhandel, men det fikk han så vondt i beina av. Dårlig betalt var det også. Og når det er blitt tid til to diktsamlinger etter 1960 og en tredje er på trappene, så skyldes det Statens arbeidsstipend. På grunn av det kan han ta seg nødvendig permisjon fra avisen og få skrevet ferdig det som gror inni ham. Men 17 000 svenske kroner ekstra bardus dumpende ned i fanget, hva gjør man med det?

– Det er slett ikke sikkert det er sant, sier Rolf Jacobsen blygt engstelig. – Jeg

Drømmen om en jernbanestasjon ...

har ikke hørt et ord fra Sverige, jeg, – bare lest om det i avisen ... Men det pleier visst være ganske enkelt å bruke penger, gjør det ikke? Et halvt år i utlandet, for eksempel. Hvis man ikke vil drikke pengene opp. Eller kjøpe seg bil. Eller kjøpe seg en jernbanestasjon ...

– Det *kan* man ikke ...

– Jo, på Hedmarken! 4 nedlagte ble avvertert i fjor. Selv har jeg sett meg ut Veldre stasjon, hvis den ikke er solgt, da. Tenk å eie en hel jernbanestasjon med venteværelse og egen plattform og tog susende omkring seg ...

Og der er Rolf Jacobsen, selvfølgelig. Mannen som tilførte norsk lyrikk: bilhulets smatt over regnvåt asfalt, lysreklamens stille flam-flam,

stasjonsventesalenes atmosfære av rå sement, heisekranenes snadrende jernnebb, indeksfamilien og markedsanalysene og fiskepapiret og sigarettstumpene på fortauet, samt gravemaskinene digre kjeft og rumlende mage. Hva er mere naturlig enn at han ønsket seg en jernbanestasjon med susende tog der andre drømmer om nedlagte småbruk i ødemarken?

Han smalt som et dårlig-lesset mineringsskudd fra de første drabantby-byggeplasser inn i 30-årenes kjølig-intellektuell norsk rimkunst med sin diktsamling, *Jord og jern*, uhørt rimfritt og emnefritt, og ble modernismens varsko-her for hele landet. Men det er også ham som har skrevet *Stilheden etterpå*.

– Får De ikke vondt av samvittighet når De nå

Rolf Jacobsen

født i Oslo i 1907, og husker så vidt gamle Kristiania fra Theatergaten, før hans legefart flyttet familien til Solør.

Debuterte som 25-åring med diktsamlingen «Jord og jern», en bok som er blitt stående som modernismens første fremstøt i norsk lyrikk. Berømmet

av alle kritikere for sin suverene bruk av rimfrie vers, og for sin lansering av en helt ny tidsmotiv-krets. I 1935 kom neste bok, «Vrimmel», men så lot han de yngre få en sjanse til å følge etter, og tok 16 års pause. I alt har han skrevet 7 diktsamlinger, og et utvalg av dem alle kom i fjor, til

hans 60-års dag. Mellom slagene livnærer han seg som journalist i Hamar Stiftstidende, og drømmer om å eie en egen jernbanestasjon. Den skal han nå kjøpe seg for den nyss oppnådde og meget ettertraktede litterære utmerkelse. **Dobloug-prisen.**

ser på hva De var med på å sette i gang i norsk lyrikk?

Nei, ikke det minste! Forresten modernist, – jeg er ikke sikker på om jeg noen gang har vært det.

– Kom ikke nå og fortell at De hele Deres liv har vært romantiker?

– Nei, jeg ble lansert som *saklig*, en som skrev om maskiner og teknikk. Romantiker er et så misbrukt ord ... i dag har vi både atom-romantikk og bil-romantikk ... Nei, jeg har alltid vært strengt realistisk, alt jeg gjorde var å innføre nye emner.

– Samt ny form?

– Nei, jeg bare brøt med den gamle. Dette skulle jeg forklart bedre om jeg bare hadde vært inne i terminologien, – den som vi har fått fra Sverige gjennom alle disse forfatterkursene, vet De. Men jeg har ikke vært på noe forfatterkurs, så jeg vet ikke hva slags form jeg bruker. Jeg hadde besøk av en av disse Profilguttene, og han kunne fortelle meg at jeg skrev «ny-enkelt», og at det hadde jeg gjort fra før han ble født! Tenk det, sier Rolf Jacobsen forundret.

– Men signalet til å bryte med en gammel form, hvor fikk De det fra, i 1933?

Alle steder fra. Fra dansk, svensk, engelsk og fransk ... jeg fant bare former som jeg kunne bruke.

– Føler De Dem i slekt med dagens modernister i lyrikken?

– På en måte. For jeg har selv alltid likt å eksperimentere, å finne nye veier. På en annen måte føler jeg *ikke* slektskap. Jeg har nemlig alltid foretrukket å ha lesere, jeg. Det gjør man ikke nå ...

– Jeg tror sannelig De er kjetter, Jacobsen. Vet De ikke at man skriver dikt for å realisere seg selv?

Man skriver fordi man har noe å *meddele*. Har man ikke det, skal man la være å skrive. Jeg tror vi går mot slutten av denne epoken, at vi er på vei inn i fastere kriterier og en fastere målestokk for kunsten. Man kan ikke fortsette uten publikum.

– Hvordan ble De selv mottatt av publikum

den gangen for 35 år siden? Med raseri?

– Nei, det var ingen som la større merke til meg. Men jeg fikk fremragende kritikker. Solgte 400 eksemplarer av 1000, og forlaget regnet det som meget bra ...

– *Har* vi en litterær avant-garde i Norge i dag?

Vi har tilløp til det. Men vi er blitt for opptatt av hva som skjer i Sverige, – det *er* en fare i dette at vi ligger på kne for alt som er svensk. Det er ikke sikkert at man *der* er på høyde med tiden ... For min egen del har jeg hatt mere utbytte av å se mot Danmark og det som skjer der ... Eller det som skjer i Frankrike, i Østblokken og i Sør-Amerika i dag. Hvis man lytter, kan man der allerede høre det som skal komme ...

– Og hva hører De?

– Bl.a. dette vi var inne på før, – en større fasthet, rent formelt. Innholdsmessig en langt mere engasjert sosial kamp. Vi hører det i Øst-Europa, i spansk emigrantdiktning, i negerdiktningen, fra alle de land det *koster* noe å skrive.

– Hvorfor må det alltid koste å skrive godt?

Fordi en dikter må være absolutt ærlig. Det koster mere og mere å skrive i dette landet også. Vi har så mye klisjeer i dag, – det koster å skrelle dem vekk og finne frem til selve *språket*. Vårt forhold til ordene er blitt mindre respektfullt enn før, de blir notorisk fortære nedslitt, får andre betydninger ...

Wergeland skrev *ferskt*, han, det er et ganske annerledes strev å finne ferske ord i dag. Jeg tror det er derfor så mange av våre unge går over til å skrive nynorsk ...

– Kanskje Wergeland også strevde med å finne ferske ord?

Det *kan* han ikke ha gjort! Han som skrev 37 bind før han døde ung! Men jeg har ofte lurt på om vi ikke nå er inne i slutten på ord-perioden, at man snart slutter å uttrykke seg i skrevne ord og går over til bilder. Bokstavene er en omvei, nesten litt komiske om man ser uhildet på det. Om to generasjoner er det kanskje ikke nødvendig å lære å lese på skolen ...

– Det er noe jeg alltid har hatt lyst å spørre

en ærlig skyldig om, Rolf Jacobsen, – hvordan får man *mot* til å gi ut vers? Til å tro at dette angår andre enn en selv?

Mot? Nei, det har aldri falt meg inn at det skal mot til det. Det er da ikke annerledes enn å sette en nyhet i avisen! Selv er jeg vokset opp i Mot Dag-perioden, den gangen det var dårlig kutyme å utgi private betroelser. Det man skrev skulle angå alle, hvis ikke hørte det hjemme i skuffen. Det var en barsk tid ...

– Barskere enn i dag?

– Ja, jo, men nå *begynner* det igjen. Vi er i fredstid igjen ... Det var nok enda barskere den gangen fordi det var mindre velstand, vi var fattigere ...

– Men flere leste lyrikk?

– Jeg er ikke så sikker på det ... Forresten, jo! Den gangen sto lyrikken først i forlagenes julekataloger. I dag er den gjemt bort som fotnoter. Og om man tenker på den økte kjøpekraften, så har vel ikke salget av lyrikk steget tilsvarende ...

– Kan ikke det skyldes at dagens unge lyrikere skriver for seg selv og ikke for eventuelle kjøpere?

Jo, og det er noe rart der, en selvmotsigelse! De som lager den moderne kunsten, de be-
kjenner seg til kollektivet, de er radikalt-sosialt

opptatt av samfunnet som helhet. Men deres *kunst* er individuell, en elitekunst for fåtallet. Det er derfor jeg tror at det snart vil melde seg krav om en mere kollektiv uttrykksform, et strengere formspråk i litteraturen, f.eks. ... Men jeg foretrekker å si så lite som mulig om dagens situasjon. Den er så komplisert, både kunstnerisk og politisk, om få år kan verden være ganske annerledes enn i dag, og vi kan bare gjette oss til hvordan ... Jeg liker å være observatør, se ting på avstand ...

– Er det derfor De ikke blander Dem inn i den livlige debatt om hverandre og hverandres kunst som dagens litteratur bedriver?

Vi *er* kanskje inne i en diskusjonsperiode akkurat nå, forfatterne våre skriver mere *om* diktning enn de dikter ... Før var det for lite av den slags, nå er det helst for mye. Men vi finner vel balansen snart, det er bare noe vi må gjennom, dette. Og egentlig er det jo utmerket å forsøke å komme til klarhet over hvor man står.

– Hva er lyrikk, Rolf Jacobsen?

– Et forsøk på å uttrykke det som ikke *kan* uttrykkes! Lyrikk er å uttrykke i ord mere enn vårt vanlige språk er vant til å bære ...

(Intervjuet er tidligere trykt i VG 25. mai 1968.)

ELSA ASKELAND (1923–2012) begynte som journalist i VG i 1950. Fra 1964 laget hun lørdagsnummerets portrettintervju med Pedro som illustratør. Hun arbeidet i avisen fram til 1989. Kilde: Wikipedia

PEDRO (eg. Salo Grenning, 1918–96), avistegner og bokillustratør, særlig kjent for karikaturtegnene sine i Pedros ukerevy i VG. Kilde: snl.no

Kære Gravkøer. En læsning af Rolf Jacobsens «Landskap med gravemaskiner»

LANDSKAP MED GRAVEMASKINER

De spiser av skogene mine.

Seks gravemaskiner kom og spiste av skogene mine.

Gud hjelpe mig for en skapning på dem. Hoder uten øyne og øynene i baken.

De svinger med kjeftene på lange skaft
og har løvetann i munnvikene.

De eter og spytter ut, spytter ut og eter,
for de har ingen strupe mer, bare en diger
kjeft og en rumlende mave.
Er dette et slags helvete?

For vadefugler. For de altfor kloke
pelikaner?

De har blindede øyner og lenker om føttene.
De skal arbeide i århundrer og tygge

blåklukkene
om til asfalt. Dekke dem med skyer av fet
ekshaust
og kald sol fra projektører.

Uten struper, uten stemmebånd og uten klage.

Jeg har alltid haft et godt forhold til grave-
maskiner. Måske fordi der, de steder jeg
voksede op, ikke var skove at ødelægge. På
dansk kalder man gravemaskiner for «grav-
køer» hvilket er morsomt i forhold til Rolf
Jacobsens digt, der også har travlt med at

gøre maskinerne til dyr, med øjne og munde.
Jeg har læst «Landskap med gravemaskiner»
ret mange gange nu. Måske fem. Det er et
gammelt digt, udgivet i 1954, et år ældre end
min far. Det opfatter jeg som gammelt. Men
det er også naivt, synes jeg, naivt på den måde,
som modernismen er det:

«De spiser av skogene mine.»

Skovene har altså før været mine. Meget
mere hører vi faktisk ikke om skovene. I stedet
hører vi om maskinerne, monstre, dyr, slaver.

Jeg synes faktisk, de lyder lidt kære, de
gravemaskiner:

«De svinger med kjeftene på lange skaft / og
har løvetann i munnvikene.»

Jeg forestiller mig stolte dyr på en savanne.
Det er sjovt, at de har løvetann i mundvigene,
på dansk hedder det mælkebøtter, men sjovt
altså, at det netop lyder som om, de simpelt-
hen har løvetænder at tygge med.

Jeg er meget interesseret i mælkebøtter,
faktisk. Både når de er gule og når de er grå og
kan pustes. På engelsk hedder de *dandelion*,
hvilket kommer af fransk *dent-de-lion*, det vil
sige: Løvens tand. Hvorfor hedder en fjollet
lille blomst sådan på så mange sprog?

Jeg kalder min kæreste for Dandelion, egent-
lig hedder han Rasmus.

Jeg skal selvfølgelig ikke gøre dette kata-
strofe digt sjovere end det er. Der bliver jo
decideret spurg:

«Er dette et slags helvete? // For vadefugler.
For de altfor kloke / pelikaner?»

FOTO: TORE STENERSSEN

Opplesning i Skappels gate 2. Rundt bordet fra venstre: Lea Marie Løppenthin, Ida Börjel og Mads Eslund.

Jeg forstår ikke helt, hvorfra disse fugle kommer ind i billedet, men ind kommer de, og jeg tænker på disse alt for kloge pelikaner. Er det en synd at være et alt for avanceret dyr? Er dette altså straffen for at være for intelligent? De sultne gravemaskiner? Og bliver også gravemaskinerne selv straffet?

«De har blindede øyner og lenker om føttene. / De skal arbeide i århundrer og tygge blåklukkene / om til asfalt. Dekke dem med skyer av fet ekshaust / og kald sol fra projektører. // Uten struper, uten stemmebånd og uten klage.»

Det ser ud til, at gravemaskinerne selv er forbandede, da de ligner kroppe, men ikke

kan give uttrykk for deres egen tilstand, som kroppe ellers kan. De har blinde øyne og länkede fødder, men ingen stemmer. Digtet ender med at tale på maskinernes vegne. Jeg tror, eller jeg håber måske, at der sluttet en venskapspakt med maskinerne her til sidst. At vreden til slut er mere komplisert end bare skuffelsen over, at naturen bliver «spist». Naturen bliver alltid spist, og spiser. Jeg tror og håber på, at Rolf Jacobsen og jeg kan bli enige om at være triste over en ukontrollert industrialisering og kapitalisme, men ikke af den grund hade maskinerne eller teknologien. Også gravkøerne er en del af naturen, ligesom os.

LEA MARIE LØPPENTHIN (f. 1987) er en dansk forfatter, bosatt i Brussel. Hun er bachelor i litteraturvitenskap, og utdannet fra Forfatterskolen i København (2013). I 2014 debuterte hun med diktsamlingen *Nervernes adresse*, som senere er fulgt opp med diktsamlingen *Marts er bedst* (2016), nominert til Schadeprisen og oversatt til norsk, og romanen – med innbygd gresk drama – *Panser* (2016). Løppenthins seneste litterære arbeid er radiodramaet *Persefone stikker af* (2017). Hun mottok Statens Kunstfonds treårige arbeidslegat i 2017. I 2018 var hun en av forfatterne som gjestet Nordisk poesifestival | Rolf Jacobsen-dagene. Teksten «Kære Gravkøer» ble fremført på et arrangement i Skappels gate 2 10. mars.

FOTO: PAULA BJERTNES

TAKKER FOR SEG: (fra venstre) Tom S. Lund, Vidar Sandem og Tore Stenersen får velfortjent og langvarig applaus fra et takknemlig publikum.

PAULA BJERTNES

Lun humor og alvor

Nordisk poesifestival ble verdig avsluttet med en feiring av Hans Børli og Vidar Sandbecks 100-årsjubileer.

For en nesten fullsatt teatersal på Hamar Teater gjorde Tom S. Lund, Vidar Sandem og Øivind Roos en utmerket prestasjon, og ga et innblikk i de to dikternes verk og liv, hver på sin måte. Fremgangsmåtene ble to helt forskjellige, og gjorde at kvelden ble innholdsrik, med både humor, ettertenksomhet og noe allsang.

Vittig og artig

Tom Steinar Lund, fra Jømna, var først ute, og på en lite selvhøytidelig måte fikk han flettet inn en del personlige opplevelser med Vidar Sandbeck. Han fortalte hvordan han fikk lov

til å endre visene, og tilføre dem noe eget, noe Sandbeck syntes var helt greit, så lenge han ikke trengte å endre seg selv. Flere ganger var det som å høre Sandbeck selv, og det var tydelig at Lund koste seg med materialet.

Han kalte Sandbeck for en depressiv humorist, og dermed ble det både muntre viser, noe med en spansk vri, mens det ble gjort plass til de seriøse og sorgmodige visene også, noe som Sandbeck hadde vanskelig for å få gjennom hos sitt publikum. Lunds gitarspill var fritt og treffsikkert, og selv om han noen ganger bommet litt på tekstene leverte han en treffende beskrivelse av visedikteren fra Åmot.

Mellom

Børli's feiring ble gjort på et helt annet vis. Vidar Sandems lesning av et utvalg av Børli's

dikt satte dype spor, for her slapp ingen i salen unna. Med så mye innlevelse og en slags autoritet, virket noen av diktene rettet til hver og en i publikum. Her gikk det fra jordete hender i skogen rett til Amerika i «Louis Armstrong», mens Øivind Roos støttet opp med bluesspill på piano. Den grufulle hendelsen i «Seks tusen kors» fikk salen til å være helt taus, men så snudde utvalget seg til de nære ting. «Pulsvotter» ble etterfulgt av «Vinternatt», hvor publikum sang forsiktig med på: – Min kjæreste, sover du?

Konferansier Tore Stenersen bandt det hele flott sammen, ved å fortelle hvordan Sandbeck og Børli skrev i gjesteboka hos Rolf Jacobsen; Sandbeck med sin vittige humor og Børli med sin ærbødighet og beskjedenhet. Her bidro valg av to av Jacobsens dikt til å sette det hele i riktig kontekst. Kontakten mellom publikum og kveldens artister var såpass bra at Roos avsluttet spontant med allsang, Erik Byes «Tømmerkojevise».

(Omtalen er tidligere trykt i Hamar Arbeiderblad 12. mars 2018.)

TORE STENERSEN

Sandbeck, Børli og Jacobsen

Under arrangementet «Børli og Sandbeck 100» i Hamar Teater 11. mars var min oppgave å binde det hele sammen og fortelle litt om Rolf Jacobsens tilknytning til de to jubilentene. Med god hjelp fra Trond Tendø Jacobsen og Hanne Lillebo fikk jeg tilgang til mye interessant stoff som jeg formidlet videre som konferansier.

Sandbeck, Børli og Jacobsen – tre ulike forfattere, men likevel med mye felles, blant annet bakgrunnen fra innlandet. Rolf Jacobsen har skrevet noe om dette i et dikt publisert i antologien *Se upp för elg/Se opp for elg* (1992), redigert av Bengt Berg og Arve Stensrud, der forfattere fra Värmland og Hedmark er representert.

I DET INDRE AV SKANDINAVIA

I det indre av Skandinavia ligger det store skog- og elvelandet med de høye himlene og det endeløse lyset.

I det indre av Skandinavia finner du de to lengste flodene, som springer ut i Norges høyfjell og vandrer hånd i hånd som søsken til de faller ut i hvert sitt hav, fra det indre av Skandinavia.

Her er berg og bakker, blomster, blanke sjøer fuglesang i luften, høyt og lavt. Det er et land av ynde her i det indre av Skandinavia.

Og underligst av alt: Det er så mange som skriver her. Her bor et diktende folk, fra Selma til Sigrid, fra Gustaf til Alf, og videre frem til Vidar'er, Bengter og Britter, til Hans'er, og Åsta'er og Knuter – en nesten endeløs rad her i det indre av Skandinavia.

Men spør du hvorfor får andre svare. Kanskje er det fredsomheten her i Hedland og Värmland. Kanskje er det skogsusett og lyset, blomsterduften nattetid, i et land av groe og grønne skoger. Utbygder, innbygder. Bortenfor, innenfor. Ulvefår, bjørnefår, og kanskje er der troll, her i det indre av Skandinavia.

Om Rolf Jacobsen og Vidar Sandbeck

Vidar Sandbeck var en av Rolf Jacobsens nærmeste venner, det var et varmt og nært vennskap som ble dyrket fra tidlig i 1960-årene. I gjesteboken, som Petra sørget for at de aller fleste som var innenfor dørene i Skappels gate 2 skrev i, skriver Vidar Sandbeck:

Gebursdagvers, den 8.3.1967
Vår beste takk
har gjemt seg i
min penns geberd
til Rolf og Petra!
Nå ser jeg på min kone Gerd
at det er tid å gå, etcetra –.

Seminar om Hans Børli's forfatterskap

Som del av årets Børli-jubileum arrangeres et seminar om Børli's forfatterskap 19.–20. oktober på Gyldenborg, Anno museum, i Kongsvinger. Seminaret er gratis, åpent for alle, og det kreves ingen påmelding.

Arrangør: Institutt for humanistiske fag, Høgskolen i Innlandet

Mer informasjon legges ut på Børli-jubileets nettsider: hansborli.no

Bakgårdsfest med Tor Karseth

Årets bakgårdsfest finner sted hos Tante Gerda lørdag 25. august kl. 15.00.

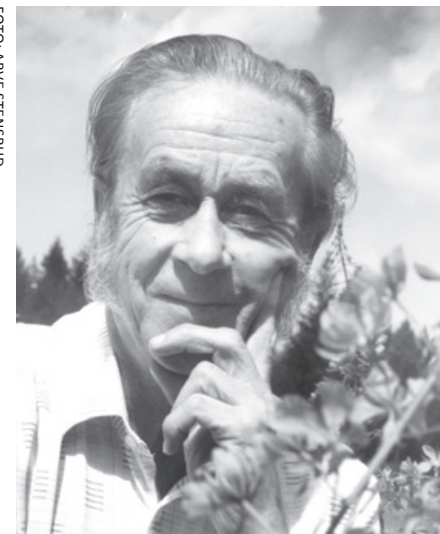
Tor Karseth er en kulturarbeider som har vokst opp like ved der «Brev til lyset» er skrevet, og som har lengtet hjem sammen med bussene på Østre torg. I bakgården hos Tante Gerda vil han fortelle om sitt forhold til poesi generelt og Rolf Jacobsen generelt – og vi får selvsagt høre noen viser.

Vi håper riktig mange finner veien til venneforeningens tradisjonsrike bakgårdsfest.

Vel møtt!
Gratis inngang – hatten går

FOTO: TRUDE ANNEVIK

Vidar er en av de med flest hilsener i gjesteboken. Vidar kjørte Volvo, og tok all service og reparasjoner hos Jordkjend på Hamar. En service kunne ta mange timer. Ventetiden brukte han i Skappels gate. Der var han alltid en kjær gjest. Rolf og Petra var også hos Vidar og Gerd, senere Vidar og Målfrid, på Åsta en rekke ganger.

Det finnes også noen artige hilsener Sandbeck skrev til Rolf Jacobsen i bøker han ga ham, som i *Vidar Sandbecks visebok*, utgitt i 1974:

Kjære Petra og Rolf! Hermed nogle sanger, slik at dere for en gangs skyld kan synge noe skikkelig. Takk for vinhilsen fra Dijon og Burgund. Vi drar til Nordre Osen på søndag. Fintførende hilsener fra Målfrid og Vidar.

I en utgave av *Russiske folkeeventyr* står en hilsen datert Hamar i mars 1982:

Kjære Rolf! Fordi du selv er en ordets trollmann, hilser vi deg med takk og beundring på din 75-årsdag, med denne eventyrbok! Vennene Målfrid og Vidar Sandbeck.

Om Rolf Jacobsen og Hans Børli

Der var det nok mest gjensidig avstands-

beundring, de møttes ikke ofte. Det som er mest kjent er jo Børli's besøk hos Rolf Jacobsen i Kongsvinger høsten 1941, før debuten. Med oppmuntring og gode råd sparket han vel i gang Børli's forfatterskap. Det bekreftes av en hilsen Børli skrev til Jacobsen da han sendte ham *Dag og drøm. Dikt i samling*, som Aschehoug ga ut i 1978:

Skotterud, 2/12-1978. Til Rolf Jacobsen med en hjertens takk for at du en gang for lenge siden ga meg de gode ord som gjorde at jeg våget å fortsette i denne vanskelige bransjen. Og takk for dine vidunderlige bøker, de har gjort livet lettere å leve for meg! Hans Børli

I *Når kvelden står rød over Hesteknatten* har Børli en dedikasjon, datert 12. oktober 1979, som ikke minst forteller en del om hans selvbilde:

Kjære Rolf Jacobsen, Det er med angst og beven jeg sender deg denne boka, for du er så stor en dikter at du saktens kommer til å synes at disse diktene bare er noe provinsielt rusk og rask.

Ja, Vårherre skal vite at jeg setter deg høgt. Den litterære Nobelprisen skal nå

Viktorien, 12/10-1979

Kjære Rolf Jacobsen,

Det er med angst og beven jeg sender deg denne boka, for du er så stor en dikter at du saktens kommer til å synes at disse diktene bare er noe ^{provinsielt} rusk og rask.

Ja, Vårherre skal vite at jeg setter deg høgt. Den litterære Nobelprisen skal nå smant utdeles igjen, og sto det til meg, så er det ingen tvil om hvor den skulle komme.

Mange mindre poster enn deg har fått Nobelprisen i årene etter krigen.

Ja ja - idet jeg viser til min kassige bakgrunn og mitt grøngjante liv, ber jeg om å bli ansett på mildere måter!

P.S.: Hjertens takk for boka! Den har en nettopp nå inn at den har. En så hoppende glad for at du hilsen meg!

GOSUNDAGS VÆRS, DEN 8.3.1967.

MIN BESTE TAKK
HVA GJENT SEG I
MIN PENS GEBERD
TIL ROLF OG PETRA!
NÅ SER JEG PÅ MIN KONG GERD
AT DET ER TID Å GÅ, PETRA -

- Vidar L.

snart utdeles igjen, – og sto det til meg, så er det ingen tvil om hvor den skulle havne. Mange mindre poeter enn deg har fått Nobelprisen i årene etter krigen.

Jaja – i det jeg viser til min karrige bakgrunn og mitt grovgjorte liv, ber jeg om å bli ansett på mildeste måte!

Hilsen Hans Børli

PS: Hjertens tusen takk for boka! Den kom nettopp nå inn av døra her. Er så hoppende glad for at du husker meg!

Beundringen var som nevnt gjensidig. I et radiointervju sier Rolf Jacobsen at han ser på Hans Børli som en av de aller viktigste forfatterne i sin samtid.

DAVID WILLIAM ØYNES

På fornavn med Rolf

Om tredje klasse ved medier og kommunikasjon med påbygging, Hamar katedralskole, sitt besøk hos Rolf Jacobsen våren 2018.

Det var en gang en vårdag, da det man snakker så stort om og lærer om på skolen, sto rett foran oss slik at vi kunne ta på det. Denne vårdagen – den 30. april 2018 – var nemlig vi i tredje klasse ved medier og kommunikasjon med påbygging på Katta der hvor deler av det lyriske universet til Rolf Jacobsen ble født – i hans leilighet i Skappels gate 2.

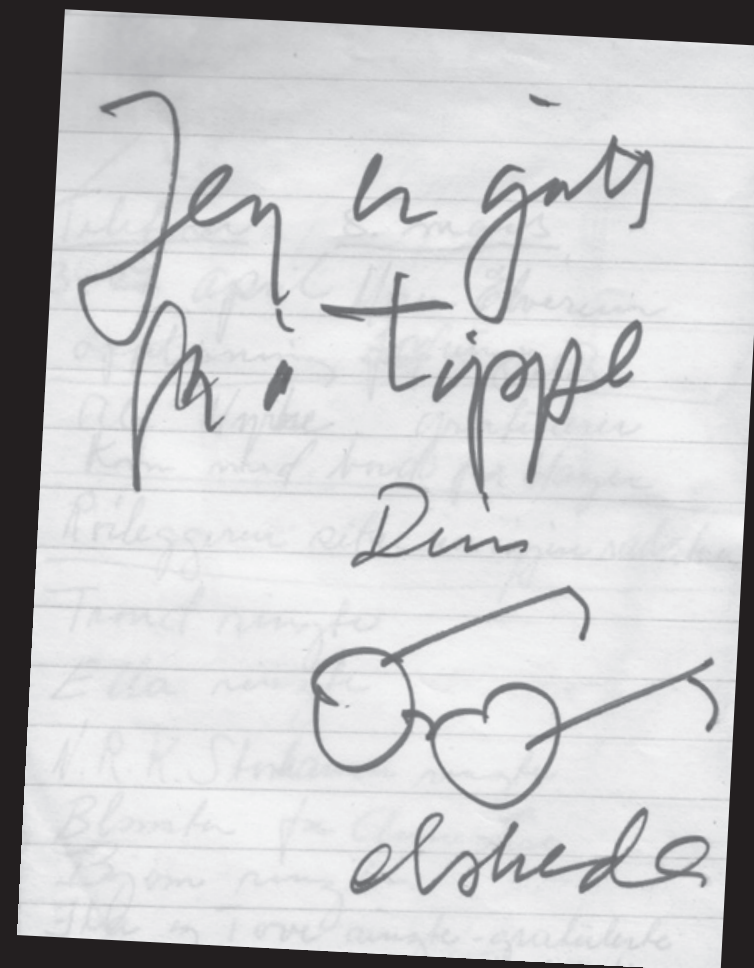
Vi tilbrakte en skoletime på besøk hos Rolf – som vi nå føler vi er på fornavn med, da vi har vært på kontoret hans og sett toalettet hans. Vi startet sekvensen rundt bordet i stua og fikk Jacobsen-kronologien servert av kontaktlærer Tore Stenersen – *Jord og jern, Vrimmel, Fjerntog, Hemmelig liv* – og resten av regla. Både interessen for stoffet og hukommelsen fikk et spark bak mens det

norskfaglige turtallet økte på grunn av de historiske og personlige omgivelsene vi befant oss i. Etter samlingen i stua fikk vi en slags museumstur i leiligheten, med kommentarer og referanser til verkene. Vi fikk se toget dundre forbi vinduet mens Stenersen leste et av Jacobsens dikt som tydelig tok vårt perspektiv, fra akkurat dette rommet. Vi fikk sniktitte i bokhyllene hans, prøve å forstå oss på han, lete etter hva som har inspirert han, gå små etapper i hans spor.

Det lå en historisk atmosfære over det hele. Så da vi til slutt leste hvert vårt Rolf Jacobsen-dikt høyt for hverandre, følte man at versene som ble sagt hadde et ekstra glimt i øyet, og at ordene lød slik de skulle, i dikterhøvdningens gamle hjem – for nå er vi i 3MKA på fornavn med selveste Rolf.

DAVID WILLIAM ØYNES
er elev ved
Hamar katedralskole.

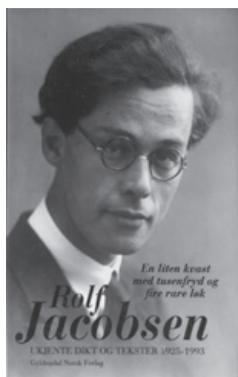
Fra Rolf til Petra.
Lapp funnet i notisblokk
i Skappels gate 2.

Vil du støtte Rolf Jacobsens Venner med din Grasrotandel?

Grasrotandelen er en ordning fra Norsk Tipping, hvor du som registrert spiller kan velge ett lag eller én forening som du ønsker å støtte – din grasrotmottaker. Vi oppfordrer deg til å støtte Rolf Jacobsens Venner!

SALG AV BØKER OG PLAKAT

Rolf Jacobsen: En liten kvast med tusenfyrd og fire rare løk. Ukjente dikt og tekster 1925–1993
Gyldendal 1996 (red. Hanne Lillebo)

Inneholder dikt, gjendiktninger, komposisjoner, sang- og slagertekster, artikler, noveller og andre prosatekster.

Hanne Lillebo (red.): Stier med lavmælt lys. Om Rolf Jacobsens diktning
Gyldendal 2007

Essays og artikler av Steinar Opstad, Torben Brostrøm, Marit Grøtta, Nils-Øivind Haagensen, Hanne Lillebo, Christer Eriksson, Kirsten Marian Krog, Knut Ødegård, Roger Greenwald, Henning Howlid Wærp, Staffan Söderblom, Jan Erik Vold, Erling Aadland og Eldrid Lunden.

Ordinær pris kr 150,- pr. bok
Medlemspris kr 100,- pr. bok

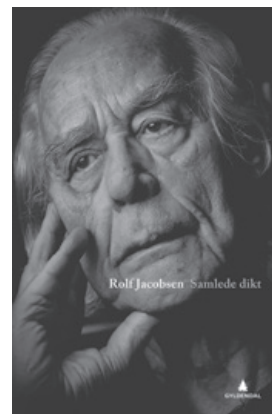
Plakat illustrert av Anne-Lise Knoff

Høsten 1994 ble konserten *Rolf Jacobsen i ord og toner* holdt i Vang kirke med Lise Fjeldstad, Sinikka Langeland, Tom W. Rustad og Sven Nyhus med Hedmark Spellmanslag. Arrangører var Hans Kolstad, Hanne Lystad, Geir Løvold og Jørgen Østvang.

Anne-Lise Knoff laget et bilde spesielt for plakaten til denne konserten, inspirert av «den himmelske harpe», et motiv Jacobsen har benyttet i flere dikt, bl.a. «Regn» fra debutsamlingen *Jord og jern*. Plakaten kan ses i farger i venneforeningens nettbutikk: rolf-jacobsen.no/nettbutikk.html

Plakaten måler 34 x 60 cm og selges uten ramme.

Ordinær pris kr 100,-
Medlemspris kr 50,-

Rolf Jacobsen: Samlede dikt
Gyldendal 1999, 3. opplag 2012
(red. Hanne Lillebo)

Rolf Jacobsens tolv diktsamlinger er her samlet i én bok, komplettert i forhold til boken han selv ga ut, *Alle mine dikt* (1990). *Samlede dikt* inneholder også en avdeling dikt som Jacobsen publiserte i aviser, tidsskrift og antologier – fra før debuten og til hans siste leveår. Boken inneholder dessuten kommentarer og diktvarianter samt tittel- og førstelinjeregister.

Ordinær pris kr 350,-
Medlemspris kr 250,-

NOTISER

Om medlemskap

Medlemskap i Rolf Jacobsens Venner koster kr 250 per år. Skoleelever og studenter betaler halv pris. Som medlem får du tilsendt medlemsbladet *Signaler* 2 ganger i året, og du kan bl.a. kjøpe billetter til Nordisk poesifestival | Rolf Jacobsen-dagene til redusert pris. Se nettsidene våre for mer informasjon om foreningen og medlemsfordeler.

Send e-post til post@rolf-jacobsen.no eller betal til bankkto.nr. 1800 15 43497. Husk å oppgi navn og adresse.

Vil du vite mer om Rolf Jacobsen og hans diktning?

Rolf Jacobsens Venner kan tilby kåserier, foredrag og forelesninger for store og små grupper i lag, foreninger, bedrifter og skoleverk.

Ta kontakt for nærmere avtale:
post@rolf-jacobsen.no

eller

Gunnar Brox Haugen, telefon 958 87 695.

Ved forsendelse kommer porto i tillegg. Bestilling sendes: post@rolf-jacobsen.no
Inntektene går i sin helhet til venneforeningen.

**ROLF
JACOBSENS
VENNER**

rolf-jacobsen.no